2019

Systemy wbudowane

III semestr SSINF2017

[Praca zaliczeniowa Raspberry PI]

Studia stacjonarne I stopnia – inżynierskie, Wydział Bezpieczeństwa Wewnętrznego, kierunek Informatyka, specjalność Informatyka w Bezpieczeństwie.. Szczytno, 2019 rok.

Spis treści

1. Osoby biorące udział w projekcie	3
2. Założenia	3
3. Wstęp	4
4. Wymagania sprzętowe oraz programowe	5
5. Instalacja systemu Raspbian w wersji lite na Raspberry Pi ver. B 3:	5
5.1. Przygotowanie karty micro SD	5
5.2. Pobranie obrazu systemu	6
5.3. Rozpakowanie pobranego pliku	7
5.4. Zapisanie obrazu	7
6. Konfiguracja systemu	8
6.1. Konfiguracja serwera ssh	9
6.2. Ustawienie statycznego adresu IP	10
6.3. Ustawienie sieci Wi-Fi	11
6.4. Uruchomienie firewalla	14
6.5. Uruchomienie interfejsów:	14
6.5.1. I2C	
6.5.2. 1-Wire	
7.1. Instalacja DS18B20 i podłączenie do platformy domoticz	
7.1.1. Podłączenie	
7.1.2. Konfiguracja termometru	18
7.2. Instalacja i konfiguracja kamery	
7.2.1. Instalacja	
7.2.2. Konfiguracja kamery w Domoticzu	

1. Osoby biorące udział w projekcie.

- st. asp. Przemysław Jezutek KGP Warszawa
- Marcin Migryt KWP Lublin
- mł. asp. Marcin Miszkurka KWP zs. w Radomiu
- mł.asp. Dariusz Soborski KSP Warszawa

2. Założenia.

Projekt został przeprowadzony w ramach zajęć Systemy wbudowane.

Wykorzystując wiedzę zdobytą na wykładach i ćwiczeniach laboratoryjnych przedstawiono kompleksowy przewodnik dla początkujących użytkowników Raspberry Pi.

3. Wstęp.

Raspberry Pi – platforma komputerowa stworzona przez Raspberry Pi Foundation. Urządzenie składa się z pojedynczego obwodu drukowanego i zostało wymyślone, by wspierać naukę podstaw informatyki. Jego premiera miała miejsce 29 lutego 2012 roku.

Urządzenie oparte jest na układzie Broadcom BCM2835 SoC, który składa się z procesora ARM1176JZF-S 700 MHz, VideoCore IV GPU i 256, 512megabajtów (MB) lub 1 GB pamięci RAM . Urządzenie nie ma dysku twardego , ale w celu załadowania systemu operacyjnego i przechowywania danych oferuje złącze dla kart SD lub MicroSD. Raspberry Pi ma również złącze USB do podłączenia dowolnych urządzeń zewnętrznych.

Raspberry Pi działa pod kontrolą systemów operacyjnych opartych na Linuksie oraz RISCO OS , a od modelu Raspberry Pi 2 B działa również pod kontrolą Windows 10 Internet Of Things. Możliwe jest także uruchomienie Windows 10 dla procesorów ARM. Istnieje możliwość uruchomienia poprzez emulację wielu innych systemów, nawet z klasycznych zajmujących całe pomieszczenia komputerów jak systemu GEORGE 3 .

Raspbian – dystrybucja Linuksa oparta na Debianie , przystosowana do pracy z minikomputerami Raspberry Pi . Został stworzony przez Mike Thompsona i Petera Greena, rozwijany jest przez małą grupę deweloperów. Został uznany przez Fundację Raspberry PI za podstawowy system dla Raspberry Pi.

4. Wymagania sprzetowe programowe.

oraz

Przed rozpoczęciem pracy będziemy potrzebowali:

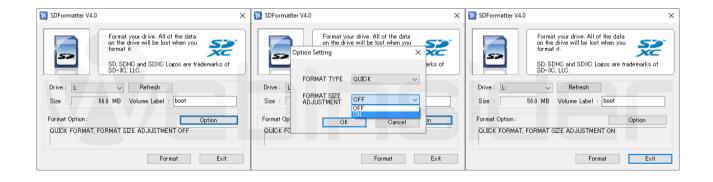
- a) Raspberry Pi 3 Model B
- b) kartę SD o pojemności minimum 4 GB, klasa 10
- c) czytnik kart SD
- d) zasilacz microUSB 2.5A
- e) myszk i klawiatura
- f) monitor, kabel HDMI
- g) komputer PC z dostępem do internetu.
- h) oprogramowanie potrzebne do uruchomienia Debiana na Raspberry Pi:
- edytor textu (Nano, Vi, Kate)
- SD Card Formatter(Windows, formatowanie kart micro SD)
- Etcher(instalacja systemu na karcie)
- nmap ewentualnie graficzny zenmap
- puTTy

5. Instalacja systemu Raspbian W wersji lite na Raspberry Pi ver. B 3:

Przygotowanie karty micro SD.

Przed rozpoczęciem pracy musimy sformatować kartę MicroSD. Nie zalecane jest formatowanie używając prawego przycisku myszy i Sformatuj. Ponieważ istnieje ryzyku utraty części przestrzeni karty. Możemy użyć SD Card Formatter:

https://www.instalki.pl/programy/download/Windows/narzedzia dyskowe/SDFormatter.html

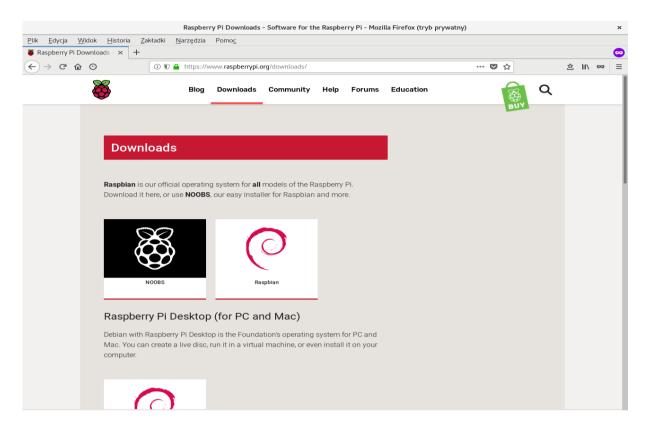

5.2. Pobranie obrazu systemu.

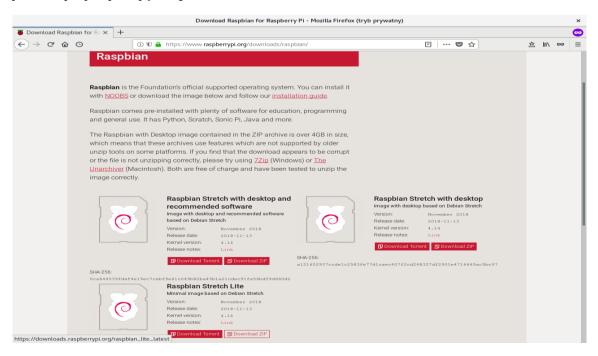
Wchodzimy na stronę:

https://www.raspberrypi.org/downloads/

Wybieramy interesujący nas system(Rasbian)

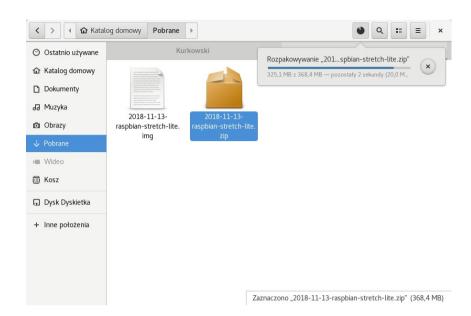

Wybieramy dystrybucję Raspbian Stretch Lite

5.3. Rozpakowanie pobranego pliku.

Pobrany plik rozpakowujemy.

5.4. Zapisanie obrazu.

Rozpakowany plik 2018-11-13-raspbian-stretch-lite.img instalujemy nie możemy po prostu skopiować.

Etcher(Linux Windows) instaluje system na karcie micro SD

Karta SD z nagranym systemem Raspbian podzielona jest na dwie części (partycje). Pierwsza jest zgodna z Windowsem i zawiera pliki uruchamiające system (boot). Druga, wymaga obsługi sytemu plików **ext4**, przechowuje pliki widoczne przez Raspberry Pi podczas normalnej pracy. Po wyjęciu i ponownym włożeniu karty do czytnika powinniśmy zobaczyć pierwszą partycję boot(Windows, Linux widzi wszystkie partycje). Na partycji boot tworzymy nowy plik o nazwie ssh bez żadnych rozszerzeń (Windows automatycznie tworzy plik o nazwie ssh.txt, musimy usunąć .txt i zapisać taki plik)

Po zapisaniu obrazu na karcie, możemy ją wyjąć i włożyć do czytnika naszego Raspbery Pi, podłączyć klawiaturę, mysz, monitor i zasilanie. Po chwili urządzenie uruchomi się system, poprosi nas o podanie loginu i hasła.

```
Starting Login Service...

( M ) Started Begular background program processing daenon.

( M ) Started Begular background program processing daenon.

( M ) Reachest Larget Timers.

Starting traipenhapsy global batkey daenon...

( M ) Started System Logging Service.

( M ) Started System Logging Service.

( M ) Started Disable WiFi if country not set.

( M ) Started Disable WiFi if country not set.

( M ) Started Disable WiFi if country not set.

( M ) Started Disable WiFi if country not set.

( M ) Started System Started Acade State.

( M ) Started System Started Acade State.

( M ) Started Load-Sawe RF WiII Switch Status...

( M ) Started Load-Sawe RF WiII Switch Status...

( M ) Started Loss Switch to ondensed cpu goorener (unless shift key is pressed).

( M ) Started LSS: Switch to ondensed cpu goorener (unless shift key is pressed).

( M ) Started Buetooth service...

( M ) Started Buetooth Starting Huganes Service...

( M ) Started Residence Residence Residence Residence Residence Residenc
```

Login: pi hasło: raspberry

6. Konfiguracja systemu.

Poniewąż nowy system posiada standardowe ustawienia

login: pi

hasło: raspberry

które są znane dla wszystkich (ze względów bezpieczeństwa zalecana jest zmiana hasła)

W terminalu wpisujemy polecenie:
sudo raspi-config
user password

wpisujemy nowe hasło dwukrotnie:

```
pi@raspberry: ~

Plik Edycja Karty Pomoc

pi@raspberry: ~ $ sudo raspi-config

Proszę podać nowe hasło UNIX:

Proszę ponownie podać hasło UNIX:
```

zatwierdzamy zmianę hasła:

6.1. Konfiguracja serwera ssh.

Do komunikacji przez sieć wykorzystamy SSH (*ang. Secure SHell*), jest to standard protokołów, które pozwalają nawiązać zdalne połączenie z innym komputerem.

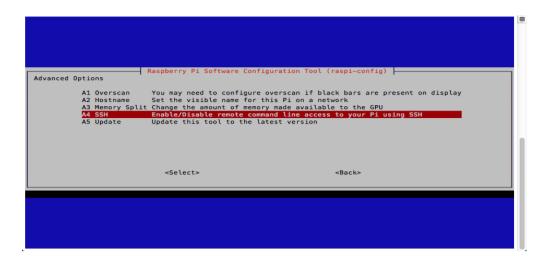
Domyślnie SSH jest wyłączone ze względów bezpieczeństwa. Abt włączyć wpisujemy:

sudo raspi-config

wybieramy 8 - Advanced Options:

Wybieramy A4 SSH - Enable/Disable remote command line access to your Pi using SSH.

Wybieram Enable i wciskamy Enter. Serwer jest konfigurowany.

6.2. Ustawienie statycznego adresu IP.

Aby w przyszłości umożliwić połączenie naszego urządzenia z innym komputer w sieci, musimy posiadacz statyczny adres IP tzn, że nie będzie się zmieniał przy kolejnych uruchomieniach. Edytujemy plik konfiguracyjny na Raspberry Pi (uzywamy edytora nano)

- wpisujemy polecenie: sudo nano /etc/dhcpcd.conf
- Jeśli Malina ma mieć statyczny adres IP w sieci, do której łączy się poprzez WiFi dopisujemy na końcu pliku:

interface wlan0 static ip_address=192.168.10.249/24 static routers=192.168.10.1 static domain name servers=192.168.10.1

 Jeśli Malina ma mieć statyczny adres IP w sieci, do której podłączona jest za pomocą kabla ethernet dopisujemy na końcu pliku:

```
interface eth0
static ip_address=192.168.10.249/24
```

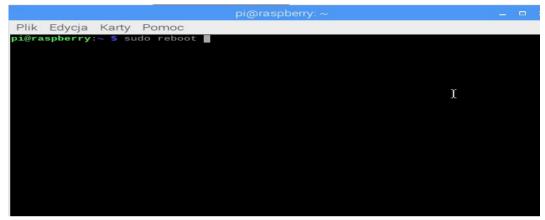
static routers=192.168.10.1 static domain_name_servers=192.168.10.1

Można dopisać dwie informacje konfiguracyjne. Zapisujemy zmiany.

Restartujemy system aby uruchomił się z nowymi ustawieniami

Wpisujemy

sudo reboot

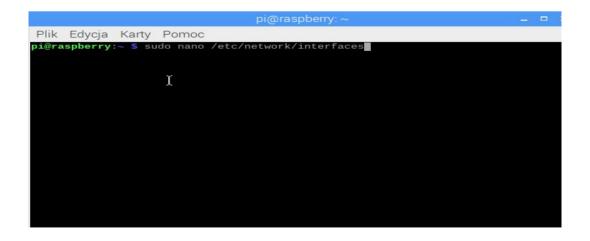
- Po ponownym uruchomieniu sprawdzamy czy wprowadzone zmiany zadziałały ifconfig
- Aby bezpiecznie wyłączyć urządzenie korzystamy z polecenia:

sudo shutdown now

6.3. Ustawienie sieci Wi-Fi.

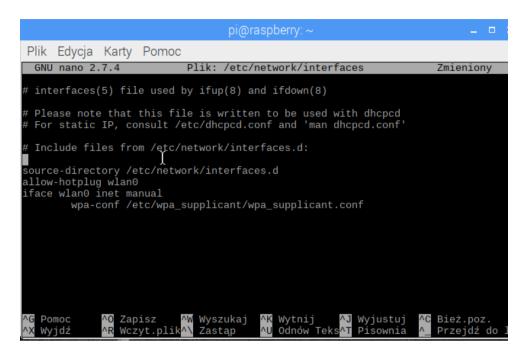
Po ustawieni statycznego adresu IP musimy uaktywnić możliwość korzystania z sieci WI-FI W terminalu wpisujemy:

sudo nano /etc/network/interfaces

- Musimy dodać obsługę Wi-Fi oraz wskazać plik z nazwą sieci oraz hasłem. W tym celu wklejamy na końcu pliku poniższy kod i zapisujemy plik:

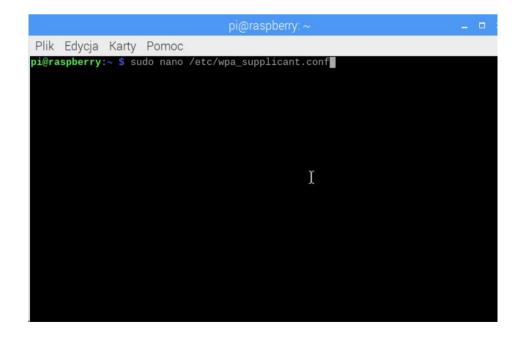
allow-hotplug wlan0
iface wlan0 inet manual
 wpa-conf /etc/wpa_supplicant/wpa_supplicant.conf

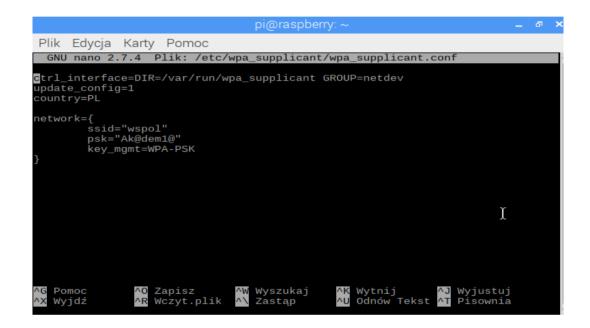
zapisujemy zmiany.

Wpisujemy:

sudo nano /etc/wpa_supplicant/wpa_supplicant.conf

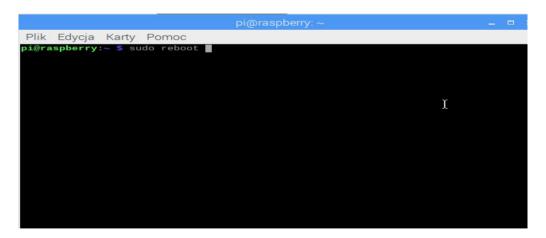

- tworzymy wspomniany wcześniej plik z hasłem i nazwą naszej sieci bezprzewodowej i wklejamy do niego:

zapisujemy zmiany.

sudo reboot - na koniec restartujemy Raspberry Pi

6.4. Uruchomienie firewalla.

Firewall, czyli zapora ogniowa to usługa, urządzenie lub program, który jest jednym z zabezpieczeń komputera przed włamaniem dokonywanym przez hakerów. Zadaniem zapory jest filtrowanie danych wychodzących i przychodzących do komputera poprzez sieć lub internet. Iptables to filtr pakietów dla systemu operacyjnego GNU/Linux używanym głownie jako router lub firewall, umożliwia definiowanie tabel zawierających łańcuchy reguł stosowanych dla pakietów. Edytujemy plik:

echo "Starting firewall"
#komunikat że firewall uruchamia się
iptables -F
iptables -P FORWARD DROP
iptables -P INPUT DROP
#blokujemy wszystko, co przychodzi do naszej maszy

iptables -P OUTPUT ACCEPT iptables -A INPUT -i lo -j ACCEPT iptables -A INPUT -m state --state ESTABLISHED,RELATED -j ACCEPT iptables -A INPUT -s 192.168.10.249/24 --dport 22 -j ACCEPT iptables -A OUTPUT -s 192.168.10.249/24 --dport 22 -j ACCEPT #zezwalamy na połączenia przychodzące ssh z maszyny o podanym zakresie adresów

wpis wprowadzamy przed linią exit 0 Zatwierdzamy zmiany.

Firewall uruchamia się podczas startu systemu. Usługi nie trzeba zamykać, gdyż nie pełni ważnych funkcji na systemie plików ani funkcji serwerowych/bazodanowych. Wyłącza się komputer firewall wraz z zamknięciem systemu znika z pamięci.

6.5. Uruchomienie interfejsów:

6.5.1. I2C.

sudo nano /etc/rc.local

szeregowa, dwukierunkowa magistrala służąca do przesyłania danych w urządzeniach elektronicznych. Została opracowana przez przedsiębiorstwo Philips na początku lat 80. Znana również pod akronimem IIC, którego angielskie rozwinięcie Inter-Integrated Circuit oznacza "pośrednik pomiędzy układami scalonymi".

W pliku musimy wy komentować linie: nano /etc/modprobe.d/raspi-blacklist.conf

1 # blacklist spi-bcm2708 2 # blacklist i2c-bcm2708

W pliku /etc/modules dodajemy linię: nano /etc/modules 1 i2c-dev

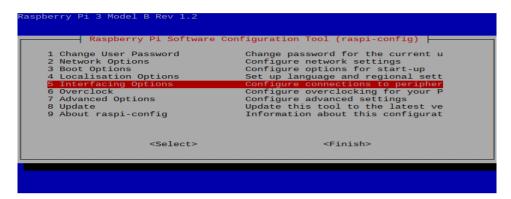
Od teraz interfejsy I2C powinny być dla nas dostępne. Bardzo przydatny może się okazać pakiet i2ctools, aby go zainstalować wpisujemy:

sudo apt-get install i2ctools

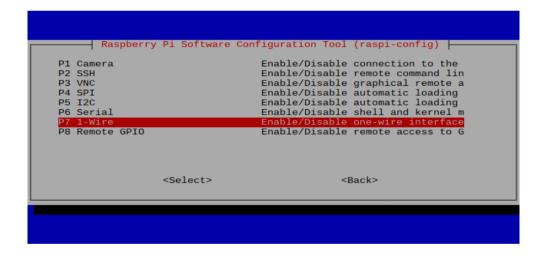
Mamy teraz dostęp do kilku przydatnych narzędzi, np. i2cdetect, który wykrywa urządzenia dołączone do magistrali, po wywołaniu polecenia orzymujemy listę adresów tych urządzeń.

6.5.2. 1-Wire.

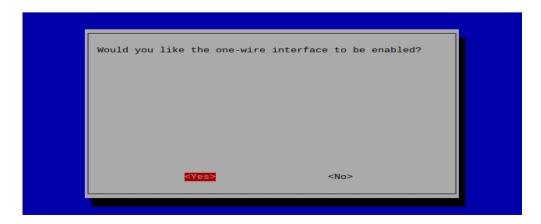
Raspberry Pi wyposażony jest w interfejs 1-Wire, który wyprowadzony jest fizycznie na pin GPIO4. Jest to cyfrowy, szeregowy interfejs do przesyłu danych o dosyć niskiej prędkości poprzez jeden kabel (jak wskazuje jego nazwa). Domyślnie jest on wyłączony. wybieramy "Interfacing Options"

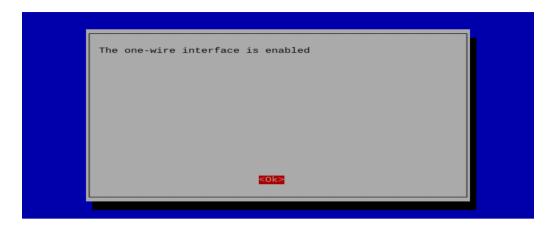
Następnie wybieramy opcję "1-wire" i aktywujemy przycisk "<Select>":

Musimy potwierdzić że chcemy aktywować, wybieramy Yes:

Zamykamy okno z informacją o aktywacji 1-wire.

Wyrażamy zgodę na restart systemu.

Po uruchomieniu Raspberry Pi interfejs 1-Wire będzie już na stałe włączony.

7. Instalacja i konfiguracja platformy Domoticz.

Domoticz to popularne, darmowe oprogramowanie do tworzenia automatyki domowej. Za jego pomocą można zebrać informacje z czujników i połączyć je z elementami wykonawczymi. Dzięki temu możliwe jest np. sterowanie oświetleniem, przekaźnikami, mierzenie temperatury itd. Praktycznie całą konfigurację można stworzyć w interfejsie graficznym.

Na początku aktualizujemy repozytoria, zainstalowane pakiety oraz firmware w Malince:

- sudo apt-get update
- sudo apt-get upgrade
- sudo apt-get install libssl1.0.0 libssl-dev
- sudo reboot
- · sudo rpi-update
- sudo reboot

Teraz pora przejść do instalacji Domoticza. W tym celu tworzymy dla niego folder, pobieramy najnowszą, stabilną wersję aplikacji ze strony projektu oraz rozpakowujemy ją:

- mkdir ~/domoticz
- cd ~/domoticz
- wget https://releases.domoticz.com/releases/release/domoticz linux armv7l.tgz
- tar xvfz domoticz_linux_armv7l.tgz
- rm domoticz_linux_armv7l.tgz

Pora dokończyć instalację oraz ustawić, aby Domoticz uruchamiał się wraz ze startem systemu:

- sudo cp domoticz.sh /etc/init.d
- sudo chmod +x /etc/init.d/domoticz.sh
- · sudo update-rc.d domoticz.sh defaults

Na koniec możemy sprawdzić czy wszystko działa poprawnie:

- · sudo ./domoticz
- wciskamy ctrl+c aby zakończyć działanie Domoticza
- sudo service domoticz.sh start

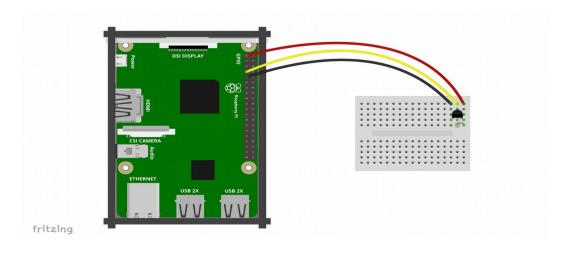
Od teraz przy każdym starcie Maliny, w tle uruchomi nam się Domoticz

7.1. Instalacja DS18B20 i podłączenie do platformy domoticz.

Czujnik DS18B20 to cyfrowy termometr o rozdzielczości od 9 do 12 bitów, w praktyce oznacza to dokładność od 0,5°C do 0,0625°C. Pozwala on na pomiar temperatury w zakresie od -10°C do +85°C stopni z dokładnością ±0,5°C.

7.1.1. Podłaczenie.

Czujnik podłączamy do platformy za pomocą interfejsu 1-wire, zgodnie z poniższym schematem. Należy koniecznie pamiętać o rezystorze podciągającym $4.7k\Omega$.

Po podłączeniu uruchamiamy w *raspi-config interfejs 1-wire i restartujemy urządzenie*. Po restarcie za pomocą polecenia *lsmod* sprawdzamy, czy widoczne są moduły sterownika o nazwach w1_gpio oraz w1_therm. Jeśli zobaczymy tylko w1_gpio (bez w1_therm) będzie to oznaczać, że system nie wykrył czujnika(błędne połączenie).

Teraz sprawdzamy czy czujnik jest widoczny: cat /sys/bus/w1/devices/w1_bus_master1/w1_master_slaves

poprawne połączenie

```
pi@raspberrypi:~ $ cat /sys/bus/wl/devices/wl_bus_masterl/wl_master_slaves
10-00080199317a
pi@raspberrypi:~ $
```

7.1.2. Konfiguracja termometru.

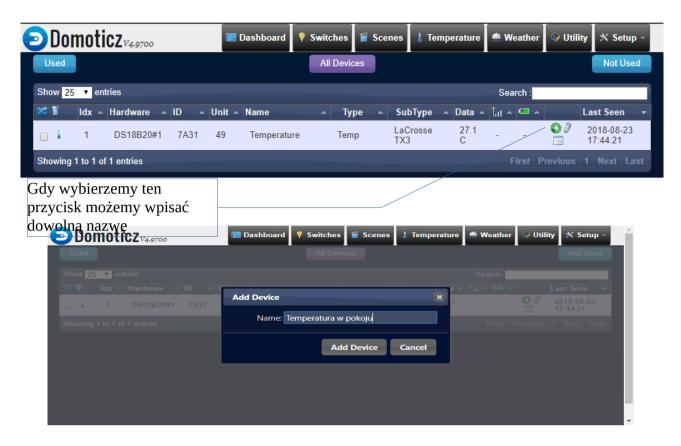
W tym celu w panelu dostępnym z poziomu przeglądarki wybieramy zakładkę *Hardware* i dodaje urządzenie zgodnie z poniższym zrzutem ekranu. W pole "Name" wpisujemy nazwę sprzętu - najlepiej wpisywać tutaj techniczne określenia.

Po zatwierdzeniu przyciskiem Add, termometr pojawi się na liście dostępnych urządzeń.

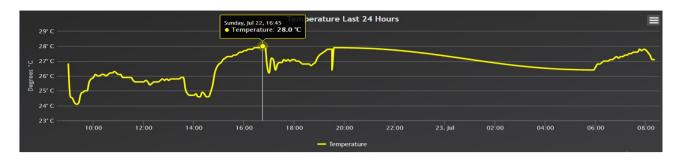
Przechodzimy do zakładki Setup=>Devices, gdzie możemy zobaczyć nasz czujnik i temperaturę.

Tak wygląda czujnik w zakładce Temperature.

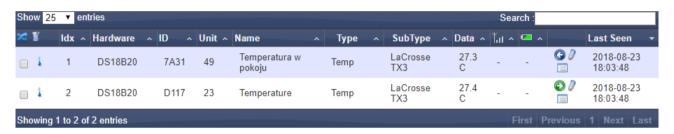

Możemy wygenerować taki wykres zmian temperatur:

Istnieje możliwość podłączenia kilku czujników równolegle przy użyciu interfejsu 1-wire wystarczy wpiąć je równolegle(wykorzystujemy tylko 1 rezystor podciągający).

W menu wystarczy zaktualizować informacje o czujniku w zakładce Hardware(zaznaczamy sensor i klikamy Update). Nie musimy dodawać go drugi raz, po chwili w zakładce Devices zobaczymy obydwa odczyty temperatur.

7.2. Instalacja i konfiguracja kamery.

Parametry kamery:

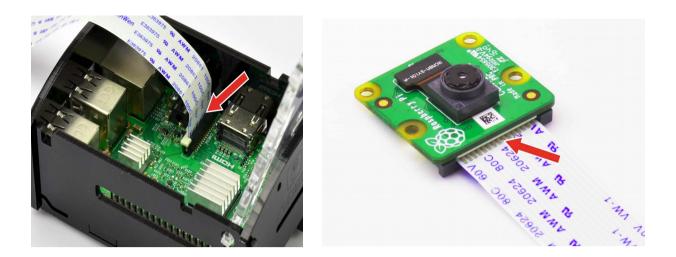
- Rozdzielczość maksymalna: 8 Mpx (3280x2464),
- Tryby wideo: 1080p30 (Full-HD), 720p60, 640x480p90 (VGA),
- Interfejs: CSI,
- Masa: 3g,
- Wymiary: 25x24x9 mm.

Moduł Raspberry Pi Camera HD korzysta z interfejsu CSI (ang. *Camera Serial Interface*), który jest dedykowany właśnie do kamer. Dzięki temu całość nie obciąża magistrali USB. Co więcej interfejs ten jest wspierany przez akcelerator graficzny (GPU) wbudowany w Raspberry Pi.

7.2.1. Instalacja.

Zaczynamy od podłączenia kamery, co ogranicza się jedynie do wpięcia taśmy:

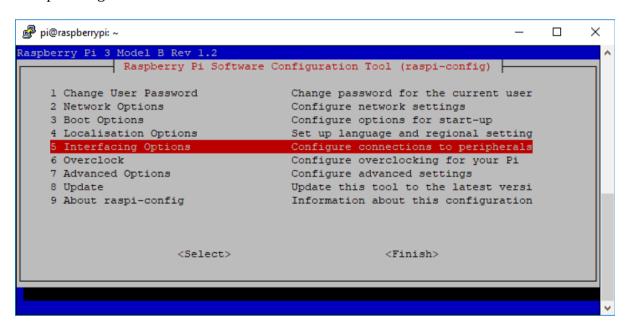
- Na Raspberry Pi taśmę wpinamy w złącze opisane jako CAMERA. Taśma powinna być skierowana srebrnymi stykami w stronę złącza HDMI.
- Na kamerze taśmę wpinamy w taki sposób, aby srebrne styki były skierowane w stronę obiektywu.

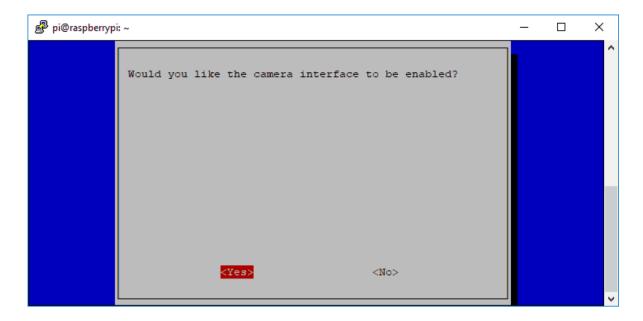
Podczas podłączania taśmy należy: podnieść blokadę złącza, wsunąć taśmę i docisnąć blokadę złącza. Wciskanie lub wyciąganie przewodu bez podniesionej blokady może doprowadzić do uszkodzeń mechanicznych!

Gdy wszystko będzie już podłączone, uruchamiamy Raspberry Pi i łączymy się z nią <u>zdalnie przez SSH</u>. Po starcie systemu konieczne jest włączenie obsługi nowego peryferium. W tym celu wykorzystujemy znany już nam program *raspi-config*:

sudo raspi-config

Uruchamiamy kamerę.

Zatwierdzamy zmiany.

Robienie zdjęć za pomocą programu raspistill. Wpisujemy w terminalu polecenie: raspistill

zostanie wyświetlona lista informacji o tym programie raspistill -o test.jpg

Po 5 sekundach zostanie zrobione zfjęcie i zapisane jako test.jpg o rozdzielczości 3280x2464 pikseli (czyli 8Mpx).

raspistill -n -o test.jpg zrobizdjęcie jw ale parametr -n wyłącza podgląd na ekranie monitora.

raspistill -n -o test.jpg -t 100 cyfra po to czas opóźnienia w [ms].

Nagrywanie filmów i transmisja przez sieć. Instalujemy pakiet motion sudo apt install motion musimy doinstalować brakujące sterowniki *Video4Linux (V4L)* sudo modprobe bcm2835-v4l2

W katalogu /dev pojawi się nowe urządzenie, które będzie odpowiadało kamerce: /dev/video0.

Wprowadzamy zmiany w ustawieniach: sudo nano /etc/motion/motion.conf

opcja **stream_localhost** ustawiamy na off

zapisujemy uruchamiamy pakiet Motion.

Sudo motion

Po wpisanie w przeglądarke adres IP naszej maliny z portem 8081(<u>http://192.168.10.249:8081/</u>). Na ekranie zobczymy transmisję obrazu z naszej kamery.

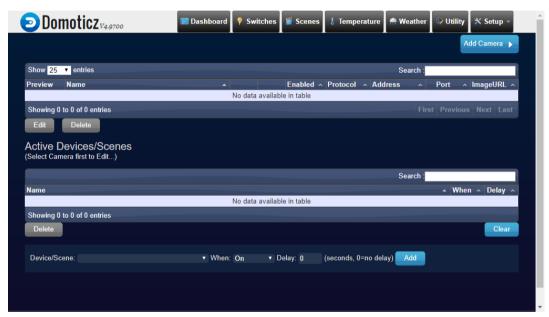
Aby zmienić parametry wyświetlanego obrazu edytujemy plik udo nano /etc/motion/motion.conf

7.2.2. Konfiguracja kamery w Domoticzu.

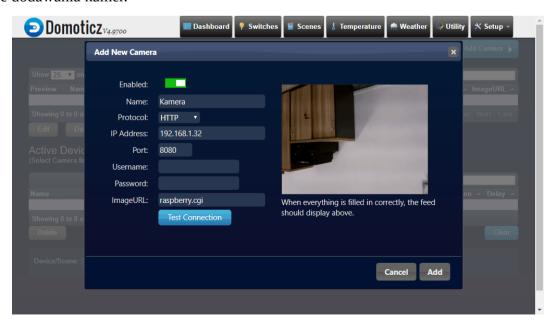
Wchodzimy w ustawienia kamery znajdujące się w *Setup > More Options > Camera*. W nowym oknie klikamy *Add Camera*. Pola formularza wypełniamy następująco:

- Name: dowolna nazwa kamery typu pokój/kuchnia/ogród itd.
- · Protocol: HTTP
- IP Address: adres IP naszego Raspberry Pi
- Port: port na, którym działa Domoticz (domyślnie 8080)
- Username/Password: zostawiamy puste
- ImageURL: raspberry.cgi

Jeśli wszystko zostało poprawnie podłączone i skonfigurowane po wciśnięciu przycisku *Test Connection* zobaczymy podgląd z kamery. Na tym etapie nie przejmujemy się, że obraz może być obrócony (tak jak miało to miejsce podczas naszego testu).

Miejsce dodawania kamer.

Formularz ustawień.

Obraz z kamery jest odwrócony o 180°, wchodzimy *Setup > Settings > Other* i szukamy pozycji *Raspberry Pi Camera Parameters*, która domyślnie jest wypełniona następująco: -w 800 -h 600 -t 1. Poleceniem -rot 180 poprawiamy ustawienia.

Po zapisaniu ustawień wracamy do podstrony z kamerami (*Setup > More Options > Cameras*), nasza kamera będzie już tam widoczna. Po kliknięciu w ikonkę kamery pojawi się okno z podglądem obrazu, z kolei kliknięcie w ikonkę aparatu spowoduje wykonanie zdjęcia, które będzie można od razu pobrać.

8. Źródła:

https://www.instalki.pl https://botland.com.pl

https://www.raspberrypi.org

https://forbot.pl/blog/kurs-raspberry-pi-projekty-wstep-spis-tresci-id27419

https://pl.wikipedia.org

https://www.youtube.com/channel/UCFIjVWFZ KhtTXHDJ7vgng

http://www.linuxexpert.pl/posts/2096/ssh-konfiguracja-serwera/

https://www.elektroda.pl/rtvforum/topic1321595.html

http://bbmagic.net/to-proste-jak-ostawić-statyczne-ip-w-raspberry-pi/

https://mikrokontroler.pl/2012/10/18/pierwsze-kroki-z-raspberry-pi-obsluga-magistrali-i2c-na-